

M U N I
M E D

Didaktické zásady edukačního procesu

Natália Beharková

Didaktické zásady edukačního procesu

- názornosti
- spojení teorie s praxí
- vědeckosti
- přiměřenosti
- aktuálnosti
- zpětné vazby
- uvědomělosti a aktivity
- individuálního přístupu
- soustavnosti
- trvalosti
- kulturního kontextu

Zásada názornosti

Propojení všech smyslů (zrakový, sluchový, čichový, chuťový, hmatový či pohybový)

- volba vhodných metod (včetně didaktických pomůcek) a forem výuky
- usnadní edukantovi proces učení

...“Proto budiž zlatým pravidlem, aby všechno bylo předváděno všem smyslům, kolika možno, totiž věci viditelné zraku, slyšitelné sluchu ... a může-li být něco vnímáno více smysly, budiž předváděno více smyslům“.

*Co slyším, to zapomenu.
Co vidím, si pamatuji.
Co si vyzkouším, tomu rozumím.*

Konfucius

Pravidla zapamatování

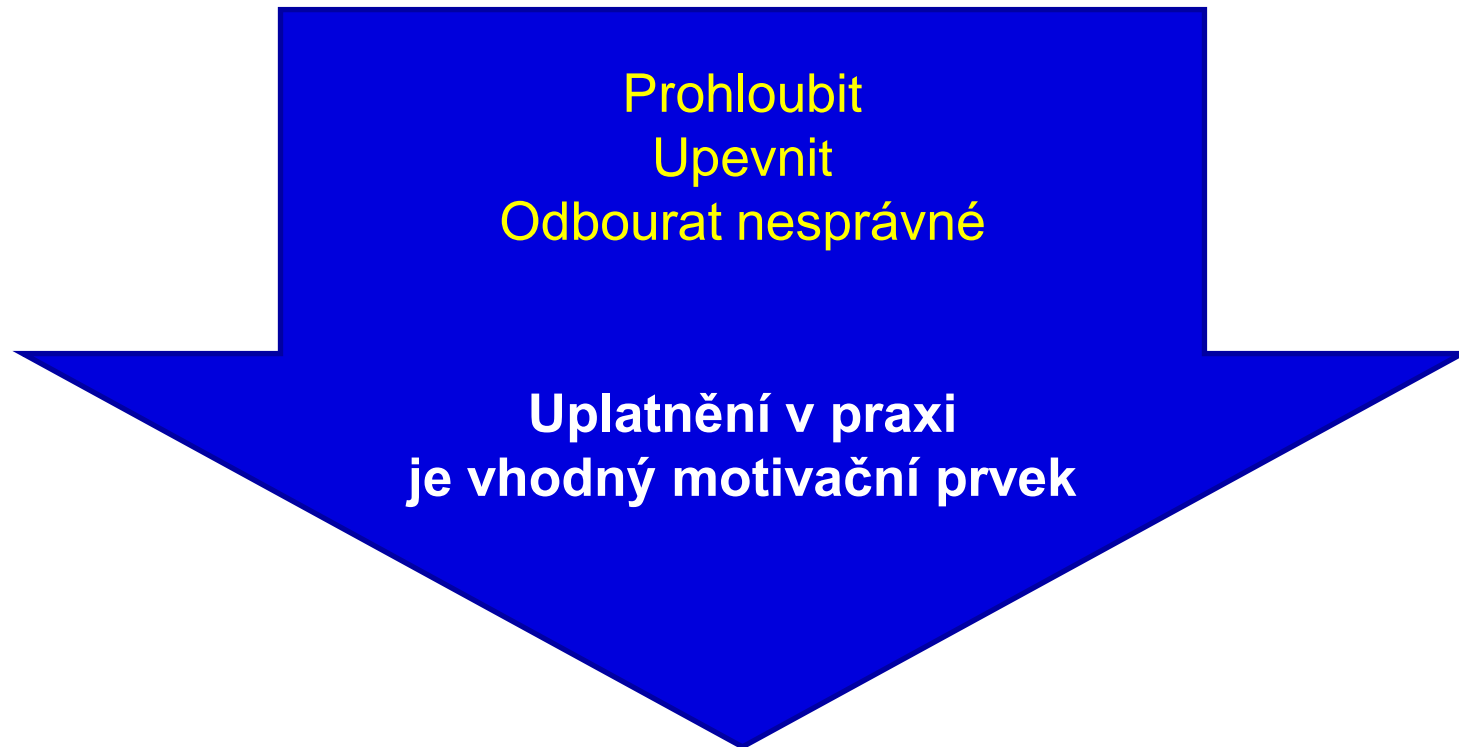
- styl učení, motivace, složitost, čas, způsob vnímání, zdravotní stav, atrofie mozkových stop
- nejrychleji zapomínáme podrobnosti
- 10 % slyšeného
- 15 % viděného
- 20 % slyšeného a viděného
- 40 % diskutovaného
- 80 % prožitého
- 90 % toho, co naučíme druhé

Křivka zapomínání

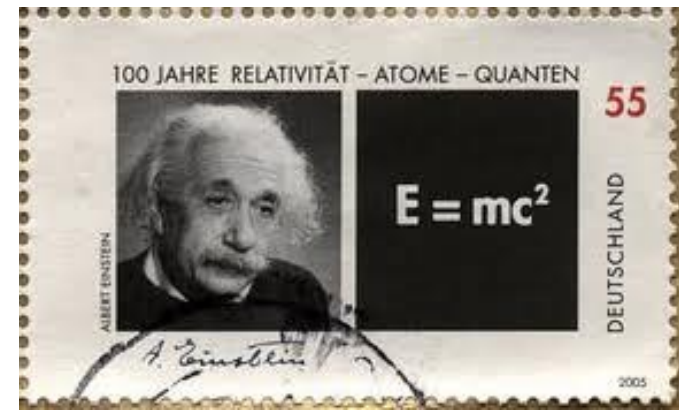
- po 1 hodině 56 %
- po 9 hodinách 64 %
- po 2 dnech 72 %
- po 31 dnech 80 %

Zásada spojení teorie s praxí (aplikability)

- edukant již má určité vědomosti, dovednosti, zkušenosti, postoje (edukátor na základě posouzení zná jejich úroveň)

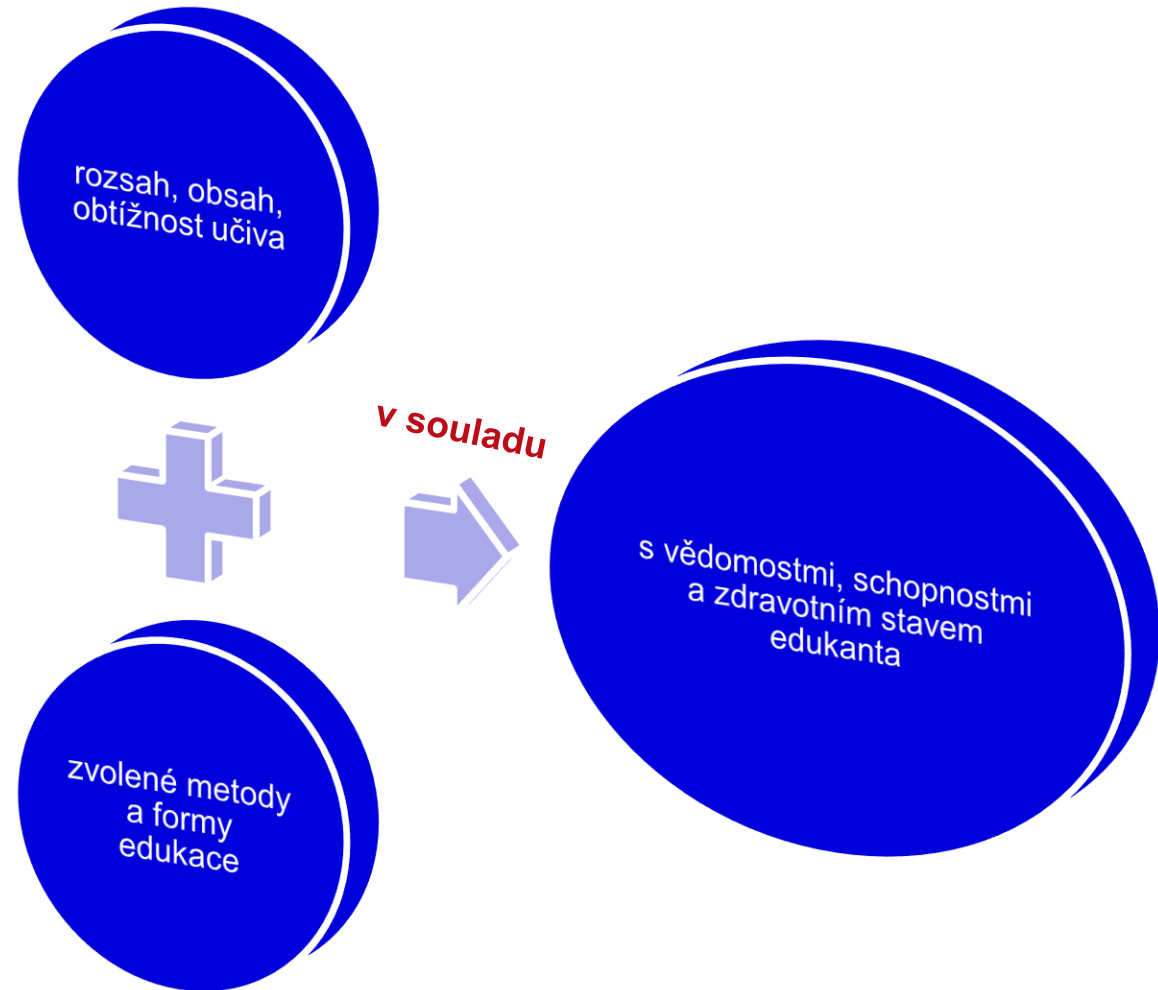

Zásada vědeckosti

- respektovat nové poznatky, EBM/EBN/EBP – potřeba celoživotního vzdělávání ZP
- odborné poznatky sdělit srozumitelným způsobem pro laika

Zásada přiměřenosti

- ✓ individuální přístup, holistické pojetí
- ✓ od jednoduššího ke složitějšímu, od známého k neznámému, z čeho má strach

Zásada aktuálnosti

Posouzení

- sběr informací

Identifikace edukačních potřeb

Doplnění, korekce

- vědomosti, dovednosti, zkušenosti, návyků, postoje v prospěch zdraví a jeho upevnění, zlepšení Q života

Zásada zpětné vazby

Edukátor získá: informace o postupu edukanta k stanovenému edukačnímu cíli, o kvalitě výuky a její výsledcích,

detekuje: chyby (*přirozená část procesu učení*), vysvětlí, kde se chyba stala, dle potřeby znovu provede výklad nepochopeného učiva.

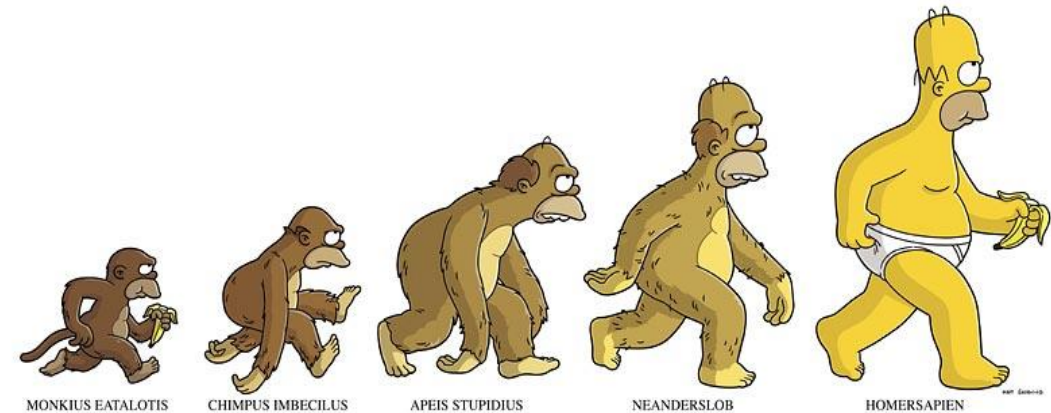
Ověřit, zda edukant předkládaným informacím, argumentům rozumí, pamatuje si je a umí je uplatnit při praktických činnostech.

Zásada uvědomělosti a aktivity

- požadavek, aby edukant cítil vlastní potřebu aktivně se zapojit do edukace
- vychází z teorií motivace
  - ✓ motivace edukanta (vnitřní a vnější)
  - ✓ prostor a příležitost být aktivním (samostatný úkol, diskuse, rozhovor...)
  - ✓ participace v edukačním procesu
  - ✓ zpětná vazba – kontrola výsledků své práce

Zásada individuálního přístupu

- zdravotní stav (akutní/chronická nemoc, bolest, zdraví)
- psychický stav (emocionální stav, obava, strach, úzkost)
- individuální potřeby
- osobní zkušenosti
- osobnost
- zvláštnosti/specifika sociálního prostředí
- kulturní kontext (odlišnosti, specifik...)

HOMERSAPIEN www.ceskatelevize.cz

Zásada soustavnosti

- uspořádání učiva do logických a na sebe navazujících celků
- rozlišení – hlavních (podstatných částí) a vedlejších (doplňkových) východisek učiva;
znalost a pochopení vztahu mezi nimi

Na úvod – obeznámit s cílem a obsahem učiva

V průběhu a na konci Ed.

- prostor pro dotazování
- ověřit, zda bylo učivo pochopené

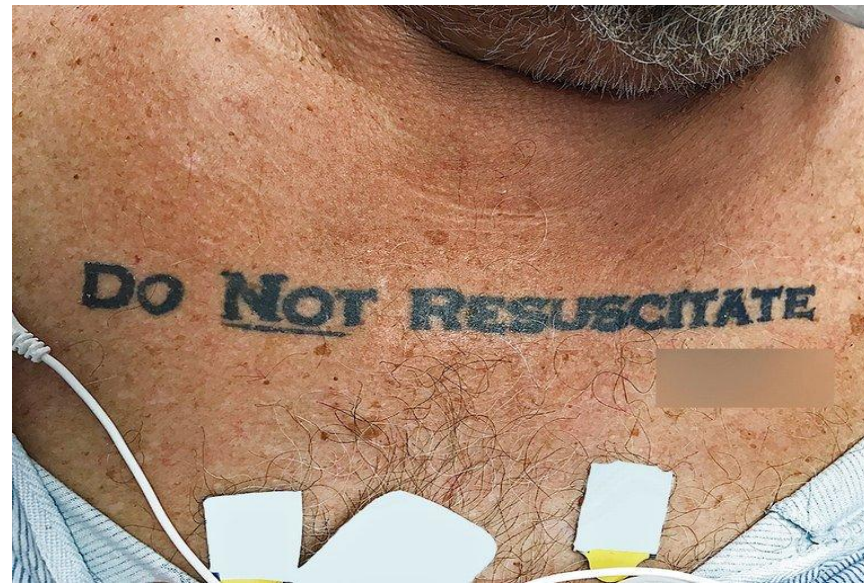
Závěrečné shrnutí nejpodstatnějšího

Zásada trvalosti

- uchování v dlouhodobé paměti, vybavení si osvojených poznatků s odstupem času
- potřeba – motivace, aktivního přístupu, opakování a procvičování...

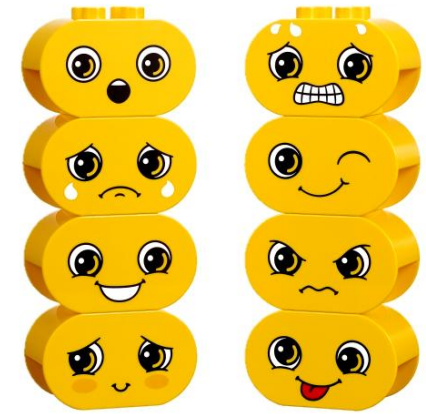
http://www.spektrumzdravi.cz/w/spektrumzdravi/cache/fotolia_103844177_xs_400x.jpg

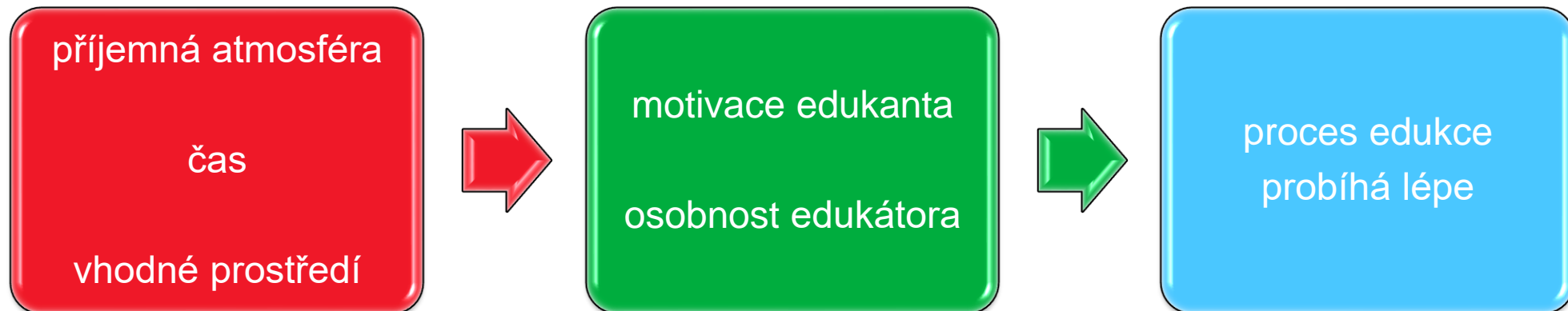
https://static01.nyt.com/images/2017/12/04/sports/04xp-tattoo/merlin_130841822_c863bf7d-a40d-4561-ae4a-10d2d3ea5c35-master768.jpg

Zásada emocionálnosti

- nejsme stroje
- edukátor a edukant = vzájemně se ovlivňují i v emocionální sféře

http://www.eduxe.cz/resize/domain/prezentace/files/lee/45018_3.png?w=640&h=480

Edukátor = nejen zdroj znalostí, ale také důvěrník a rádce

Zásada kulturního kontextu

- kulturní kompetence ZP
- respekt specifických zvláštností kultur, etnik, náboženství, komunit, skupin, pohlaví, věku

Závěrečný souhrn

- **Motivace** – hybná síla lidského jednání, základní předpoklad účinné edukace
- **Jazyk edukace** – jednoduchý, srozumitelný, přiměřený vzdělání a intelektu, vhodné emotivně výrazové prostředky, s využitím zásad komunikace ve zdravotnictví
- **Systém** – sdělení od nejdůležitějšího k méně důležitému, od základního k podrobnému, od jednoduchého ke složitému.
- **Názornost** – propojení smyslů, využití modelových situací, aktivní řešení problémů, provázání informace se zkušeností edukanta
- **Individualizace** – cílů, plánu, přístupu, rozsahu a intenzity, použitých prostředků
- **Konkrétní cíle (léčby)** – cíle dosažitelné a přiměřené, kde je vysoce pravděpodobné, že jich pacient dosáhne. Využíváme motivace a aktivity edukanta
- **Konkrétní dovednosti** – nacvičování situací, aktivní spoluúčast edukanta, opakování dovedností do dosažení potřebného stupně dokonalosti
- **Opakování a kontrola** – zpětná vazba pro edukanta i edukátora
- **Nejčastější chyby** – monolog edukátora, použití odborných výrazů, mnoho teorie a málo praxe, nerespektování individuality edukanta

Literatura:

- JUŘENÍKOVÁ, P., *Zásady edukace v ošetrovatelské praxi* Praha: Grada, 2010 ISBN 978-80-247-2171-2
- MAGERČIAKOVÁ, M. *Edukácia v ošetrovatel'stve 1. 1. vyd.* Ružomberok: Fakulta Zdravotnictva Katolíckém univerzity, 2007. 105 s. ISBN 978-80-8084-221-5
- MAGUROVÁ, Dagmar a Ľudmila MAJERNÍKOVÁ. *Edukácia a edukačný proces v ošetrovatel'stve.* Martin: Osveta, 2009. 155 s. ISBN 9788080633264
- NEMCOVÁ, Jana a Edita HLINKOVÁ. *Moderná edukácia v ošetrovatel'stve.* Martin: Osveta, 2010 ISBN 978-80-8063-321-9
- PETLÁK, E., *Všeobecná didaktika*, Bratislava: Iris, 2004, s. 270 ISBN 8089018645
- PRŮCHA Jan *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936, ISBN 978-80-7367-546-2
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0456-5